



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Joanna Cichosz

Gimnazjaliści z Mazowsza grają o sukces

Opis projektu „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – Zagrajmy o sukces”.

Informacje wstępne

Tytułowy projekt jest realizowany przez Samorząd Województwa Mazowieckiego za pośrednictwem Departamentu Edukacji Publicznej i Sportu (DEPiS) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie (UMWM) jako projekt systemowy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”, Działanie 9.1. „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty”, Poddziałanie 9.1.2. „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych”.

Geneza projektu

Pomysł realizacji projektu powstał w 2008 roku, kiedy to 5 listopada szefowie czterech resortów: MSWiA, Ministerstwa Sportu i Turystyki, MEN i Ministerstwa Zdrowia podpisali porozumienie o współpracy dotyczącej realizacji rządowego programu zwalczania przemocy wśród młodego pokolenia poprzez zaszczepienie w nim sportowych idei. Jednym z przesłanek, które doprowadziły do tej inicjatywy, były pozytywne efekty pilotażowego programu „Przeciwdziałanie przez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży”, który w 2008 roku został zrealizowany w województwie warmińsko-mazurskim. Porozumienie zakładało włączenie do współpracy różnych podmiotów życia publicznego, w tym także samorządów województw. Dnia 27 lutego 2009 roku w Warszawie został podpisany list intencyj-

ny w sprawie realizacji programu na Mazowszu. Pod listem podpisali się: Wojewoda Mazowiecki Jacek Kozłowski, Prezydent m.st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz, Wicemarszałkowie Województwa Mazowieckiego Ludwik Rakowski oraz Stefan Kotlewski oraz Poseł Sejmu RP Andrzej Halicki. Założeniem programu miało być wykorzystanie funduszy unijnych, dzięki którym możliwe byłoby sfinansowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w mazowieckich szkołach.

Realizując deklaracje złożone w liście intencyjnym, Zarząd Województwa Mazowieckiego przystąpił do działań zmierzających do wdrożenia na terenie województwa mazowieckiego programu, który byłby uzupełnieniem i kontynuacją ogólnopolskiego programu „Przeciwdziałanie przez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży”.

W grudniu 2009 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 3221/307/09 przyjął do realizacji Plan Działania dla Priorytetów VI-IX komponentu regionalnego POKL na rok 2010, w którym w Priorytecie IX, Poddziałanie 9.1.2 przewidziano do realizacji projekt pt. „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – Zagrajmy o sukces”.

DEPiS przygotował propozycję Karty Działania Projektu, która została zatwierdzona przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w grudniu 2009 roku.

Ostatecznie w lutym 2010 roku projekt został zatwierdzony do realizacji w latach 2010-2011 przez Zarząd Województwa Mazowieckiego.

Założenia projektu

Celem głównym projektu było wyrównywanie szans edukacyjnych gimnazjalistów z terenu województwa mazowieckiego poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne rozwijające kompetencje kluczowe.

Cele szczegółowe, jakie zakładała realizacja projektu, to m.in.:

- rozszerzenie oferty gimnazjów o zajęcia dodatkowe służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych,
- przeciwdziałanie zjawiskom przemocy i agresji poprzez uatrakcyjnienie pozalekcyjnej oferty edukacyjno-wychowawczej gimnazjów,
- wsparcie uczniów z trudnościami edukacyjno-wychowawczymi,
- kształtowanie umiejętności właściwego spędzania czasu wolnego,
- realizowanie idei wychowania przez sport.



Mirosław Kruświcz, Dyrektor Departamentu Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie odpo-

wiedział na pytanie, dlaczego warto grać o sukces: *Ponieważ to pierwszy projekt na rynku edukacyjnym o tak szerokim spektrum oddziaływania, łączący przedmioty ścisłe z zajęciami sportowymi. Uczniowie uczą się zagadnień matematyczno-przyrodniczych, rozwijają swoje zdolności w zakresie języków obcych, a także informatycznych, a magnesem przyciągającym ich do szkoły jest duża ilość zajęć sportowo-wychowawczych. Uczniowie, oprócz rozwijania kompetencji w zakresie przedmiotów ścisłych, nabywają także pozytywne wzorce w zakresie aktywności w czasie wolnym, która pozytywne efekty da z pewnością w przyszłości. Ten projekt daje niepowtarzalną okazję inwestowania w najmłodsze pokolenie Polaków, tak aby w przyszłości to oni mieli większe możliwości rozwoju oraz lepszy start w karierze zawodowej.*

Dlaczego gimnazjaliści? Ponieważ są to młodzi ludzie, którzy stoją przed wieloma wyborami. Należy zadbać o to, by były to wybory właściwe. Należy zwiększyć szanse uczniów w dalszym procesie zdobywania wiedzy, wykształcić właściwe wzorce spędzania wolnego czasu, zwiększyć zaangażowanie w naukę, pokazując ją od nieformalnej strony, oraz rozwinąć pozytywne postawy społeczne poprzez współpracę w grupie.



Leszek Ruszyk, Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego: *Projekt jest skierowany do młodzieży gimnazjalnej, ponieważ wymaga ona naszej szczególnej uwagi i wsparcia. To wiek, w którym młodzi ludzie podejmują kluczowe dla dalszego życia decyzje, kiedy kształtuje się osobowość, zainteresowania, wartości. Ważne, aby za pomocą dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe zwiększyć ich szanse edukacyjne, a także wyrobić właściwe nawyki aktywnego spędzania wolnego czasu. Ten projekt to szansa przede wszystkim dla uczniów, choć korzystają na nim także szkoły. Dzięki unijnemu dofinansowaniu uatrakcyjniąją swoją ofertę zajęć pozalekcyjnych.*

Na podstawie dokumentu „Kompetencje kluczowe w uczeniu się przez całe życie – europejskie ramy odniesienia”, który jest załącznikiem do załącznika Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku, wybrano obszary, w ramach których rozwijane są kompetencje kluczowe gimnazjalistów w projekcie „Zagrajmy o sukces”.

Są to:

- technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT),
- języki obce,
- przedmioty matematyczno-przyrodnicze,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne,
- wychowanie fizyczne, które ma być magnesem przyciągającym młodzież do zajęć pozalekcyjnych.

Szkoły uczestniczące w projekcie miały pełną swobodę w doborze tematyki poruszanej na zajęciach. Ważne było, aby realizowany program miał kluczowe znaczenie dla rozwoju kompetencji młodzieży w tej właśnie szkole. Dyrektorzy szkół, w porozumieniu z opiekunami grup, wybierali przedmioty oraz tematy konieczne do omówienia w ramach poszczególnych bloków. Np. w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych można było przeprowadzić zajęcia z matematyki, fizyki, biologii i chemii. To szkoła decydowała, czy w ramach tego bloku uczniowie będą rozwijać kompetencje w ramach wszystkich wymienionych przedmiotów, czy tylko w ramach jednego bądź dwóch. Konfiguracja była tu dowolna. Jedynym kryterium był optymalny dobór przedmiotów.

Na etapie przygotowania projektu przyjęto założenie, że zostanie nim objętych około 10 000

uczniów z terenu Mazowsza, zorganizowanych w 500 grup. W wyniku rekrutacji wyłoniono 426 grup liczących średnio 20-25 uczniów. Obecnie zajęcia są realizowane przez 401 grup, uczestniczy w nich łącznie około 8 500 młodzieży (48% dziewcząt, 52% chłopców). Projekt jest realizowany w 318 szkołach gimnazjalnych (191 szkół z terenów wiejskich, 127 z terenów miejskich). Zajęcia z młodzieżą prowadzi ponad 1 700 nauczycieli.

Do aplikowania o udział w projekcie upoważnione były jednostki samorządu terytorialnego, inne osoby prawne oraz osoby fizyczne prowadzące szkoły gimnazjalne dla młodzieży na terenie województwa mazowieckiego.

We wrześniu 2010 roku w szkołach gimnazjalnych zakwalifikowanych do udziału w projekcie przeprowadzono rekrutację uczestników do grup projektowych oraz rozpoczęto realizację zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych. Za organizację i przeprowadzenie obydwu działań odpowiedzialne były organy prowadzące szkoły (opracowanie regulaminów naboru uczniów, podpisanie umów z nauczycielami, zapewnienie odpowiednich warunków do realizacji zajęć, prowadzenie wyodrębnionej dokumentacji merytorycznej i finansowej).

Każda z grup uczestniczących w projekcie została zobowiązana do przeprowadzenia w ciągu miesiąca 30 godzin zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży w następującym podziale:

- zajęcia z zakresu ICT (technologie informacyjne i komunikacyjne) – 6 godz.,
- zajęcia z przedmiotów przyrodniczo-matematycznych – 4,5 godz.,
- zajęcia z języków obcych – 6 godz.,
- zajęcia w zakresie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego – 4,5 godz.,
- zajęcia sportowo-wychowawcze – 9 godz.

Zajęcia są realizowane przez 13 miesięcy, począwszy od września 2010 roku do końca listopada 2011 roku. Łączna liczba zajęć, która zostanie przeprowadzona przez wszystkie grupy w trakcie 13 miesięcy funkcjonowania projektu, daje w przybliżeniu około 156 390 godzin zajęć podnoszących kompetencje kluczowe gimnazjalistów. Każda grupa biorąca udział w projekcie pracuje pod opieką wytypowanego przez organ prowadzący nauczyciela opiekuna, który czuwa nad prawidłową realizacją projektu.

Z dotychczasowych informacji pozyskanych w procesie monitorowania realizacji projektu wynika, że zajęcia pozalekcyjne są realizowane zgod-

nie z przyjętym w projekcie harmonogramem oraz z opracowanymi programami zajęć załączonymi do umów o dofinansowanie. Zajęcia są koordynowane i monitorowane przez opiekunów grup, czuwających nad płynnością realizacji projektu w każdym gimnazjum. Raporty nauczycieli z realizacji zajęć są dołączane przez beneficjentów do sprawozdań rozliczeniowych otrzymanych płatności.

Finanse

Początkowa wartość projektu, przy założeniu objęcia wsparciem 500 grup po 20 uczniów, wynosiła 15 000 000 zł. Z tego:

- 85% stanowi dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) – 12 750 000 zł,
- 12% stanowi dofinansowanie z Budżetu Państwa (BP) – 1 800 000 zł,
- 3% dofinansowanie z Budżetu Województwa (BW) – 450 000 zł.

Po dostosowaniu wartości dofinansowania do liczby szkół uczestniczących w projekcie zmniejszono jego wartość do kwoty 13 811 218 zł, z czego w 2010 roku wydatkowano kwotę 4 898 574,77 zł. Do wydatkowania w roku 2011 pozostało 8 912 643,23 zł.

Środki finansowe w ramach projektu są przeznaczone w większości na wynagrodzenia dla nauczycieli prowadzących zajęcia z młodzieżą, wynagrodzenie dla nauczycieli opiekunów grup, zakup sprzętu do prowadzonych zajęć sportowych, zakup pomocy dydaktycznych do prowadzenia pozostałych zajęć pozalekcyjnych.

Ogólne koszty w ramach projektu wyglądają następująco:

- 130 zł miesięcznie na pokrycie kosztów wynagrodzenia dla opiekunów grup (w tym fundusz pracy i składki społeczne stanowiące koszt pracodawcy),
- 50 zł za godzinę lekcyjną zajęć na pokrycie kosztów wynagrodzenia dla osób prowadzących zajęcia dodatkowe (w tym fundusz pracy i składki społeczne stanowiące koszt pracodawcy),
- 900 zł na zakup sprzętu do prowadzenia zajęć sportowo-wychowawczych,
- 2 393 zł na zakup pomocy dydaktycznych do prowadzenia pozostałych zajęć przewidzianych w projekcie.

Wartością dodaną projektu jest z pewnością przeszkolenie nauczycieli biorących udział w projekcie.

Projekt zakładał przeprowadzenie specjalistycznego dwudniowego szkolenia dla opiekunów grup i nauczycieli prowadzących zajęcia z młodzieżą.

Organizatorzy projektu uznali, że niezwykle ważne ze względu na realizację celu projektu jest takie przygotowanie kadry pedagogicznej zaangażowanej w prowadzenie zajęć z uczniami, aby poza wiedzą i umiejętnościami merytorycznymi, którymi dysponują w codziennej pracy, uzyskali dodatkowe kompetencje do pracy z młodzieżą wyłonioną do udziału w projekcie – niejednokrotnie trudną, z różnymi problemami. Dlatego też jednym z zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu „Zagrajmy o sukces” było przeprowadzenie dwudniowego specjalistycznego szkolenia dla opiekunów grup i nauczycieli zaangażowanych w realizację projektu poświęconego tematyce współczesnych zaburzeń wychowawczych i uzależnień. Do dnia dzisiejszego przeprowadzono osiem edycji szkolenia – trzy we wrześniu 2010 dla opiekunów grup oraz pięć w grudniu 2010 roku dla nauczycieli prowadzących zajęcia. Łącznie wzięło w nich udział 1 263 nauczycieli.

Program szkolenia obejmował m.in. następujące zagadnienia:

- cyberprzestrzeń a zachowania agresywne dzieci i młodzieży,
- etiologia i konsekwencje współczesnych zaburzeń wychowawczych,
- nowe narkotyki i dopalacze – wpływ na zachowania człowieka,
- niechemiczne sposoby rozpoznawania zachowań narkotykowych,
- motywacja poprzez sport oraz budowanie formacji moralnej dzieci i młodzieży.

Z badań ewaluacyjnych dotyczących szkoleń wynika, że zarówno dobór treści szkolenia, jak i model zajęć, czytelność i nowatorski sposób przekazu oraz materiały edukacyjne uzyskały bardzo wysokie oceny uczestników. Realizacja szkoleń przyczyni się do jeszcze większej efektywności zajęć z młodzieżą prowadzonych w ramach projektu.

Konkurs na najciekawsze zajęcia realizowane w ramach projektu

Zachętą do nowatorskiego i ciekawego podejścia do realizacji zajęć pozalekcyjnych z młodzieżą był konkurs na najciekawsze zajęcia realizowane w ramach projektu. Chodziło o to, aby znaleźć taki sposób prowadzenia zajęć, by był on ciekawy i zachęcający dla młodzieży. Organizatorom zależało

na tym, by odejść od tradycyjnej formy prowadzenia zajęć, gdzie młodzież siedzi w ławkach albo zapisuje coś na tablicy. Konkurs ogłoszono w maju, grupy przysłały ponad 100 zgłoszeń z prezentacjami swoich zajęć. Niezależna komisja powołana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego wyłoniła 30 laureatów. Zwycięskie grupy otrzymają dodatkowe dofinansowanie, około 20 000 zł, na letni wypoczynek młodzieży. Przeznaczono na ten cel 600 000 zł ze środków projektu.

Oto kilka słów, jakie na ten temat powiedział na konferencji prasowej w dniu 21 lipca br. Leszek Ruszczyk – Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego: *Cieszę się, że szkoły bardzo twórczo podeszły do projektu i zaproponowały swoim uczniom niebanalne zajęcia. Ciężka praca i wysiłek opłaciły się, a nagrodą będzie zasłużony letni wypoczynek...*

Zwycięskie grupy w ramach tych dodatkowych środków zorganizowały dla swojej młodzieży wspaniały wypoczynek. Były to obozy, kolonie, wycieczki do pięknych zakątków Polski, a także poza jej granice, np. do Włoch czy na Węgry. To organy prowadzące, w porozumieniu ze szkołami i samą młodzieżą, zdecydowały, jak wyglądała ta forma wypoczynku i gdzie miała ona miejsce.

Przykładowe zwycięskie projekty to np. profilaktyczny teatrzyk przygotowany przez gimnazjalistów dla młodszych kolegów na temat niebezpieczeństw czyhających na dzieci w świecie dorosłych. Kolejny laureat nakręcił film o tym, jakimi wartościami powinni się kierować młodzi ludzie.

Inny zwycięzca opracował i przygotował różne modele biologiczne, chemiczne i fizyczne, funkcjonowanie których zostało zaprezentowane młodszymi kolegom na pikniku naukowym. Była to m.in. konstrukcja, która pokazywała funkcjonowanie układu trawiennego człowieka, jamy ustnej z informacją, jakimi częściami języka odczuwamy poszczególne smaki. Były też doświadczenia z gumową kością i skaczącym jajkiem spreparowanymi wcześniej w occie, a także prezentacja zasady rezonansu itp.



Marcin Kierwiński, Wicemarszałek: *Projekt „Zagrajmy o sukces” pokazuje, że fundusze unijne to nie tylko środki na budowę dróg czy mostów.*

Dzięki wsparciu z Unii 8 500 tysięcy mazowieckich gimnazjalistów uczestniczy w ciekawych zajęciach poza-

lekcyjnych i tym samym rozwija swoje zainteresowania. Dla 600 z nich – laureatów konkursu na najciekawsze zajęcia realizowane w ramach projektu „Zagrajmy o sukces” – to także szansa ma wymarzone wakacje.

Ewaluacja projektu

W ramach projektu zaplanowano dwa badania ewaluacyjne, które sprawdzą poziom rozwoju kompetencji kluczowych jego uczestników. Dla zachowania bezstronności zadanie to zostało przekazane zewnętrznej firmie posiadającej doświadczenie na tym polu. Pierwsze z badań ewaluacyjnych obejmowało 10% grup uczestniczących w projekcie, wybieranych losowo. Wyniki tego badania dotarły do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie w połowie czerwca br. i są bardzo obiecujące.

Oto przykładowe opinie z raportu badania ewaluacyjnego:

- Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele bardzo dobrze oceniają zajęcia, a w ich opinii projekt jest znaczącym elementem poszerzania wiedzy oraz umiejętności.
- Nauczyciele pokazują rozwój kompetencji społecznych uczniów jako największy zysk z udziału w projekcie.
- Udział w projekcie jest bardzo wysoko wartościowany zarówno przez nauczycieli, jak i przez uczniów. Ponad dwie trzecie uczniów uważa te zajęcia za

przydatne i ciekawe. Niemal 80% poleciłoby je innym uczniom.

- Uczniowie nabierają pewności siebie poprzez uczestniczenie w dodatkowych zajęciach. Mają okazję pytać o problemy z zadań domowych, Nauczyciel ma możliwość poznania ucznia lepiej niż na lekcji. Lepszy kontakt – lepsze efekty współpracy.
- Uczniowie nauczyli się uczyć, zmiana podejścia do nauki, nauka to nie tylko podręcznikowa wiedza.
- Uczniowie biorący udział w zajęciach z pomocy psychologiczno-pedagogicznej nabyli umiejętności radzenia sobie ze stresem, funkcjonowania w środowisku rówieśniczym.
- Rozwój kompetencji społecznych nie tylko odnosi się do relacji w grupie, ale także postrzegania siebie jako ucznia. Beneficjenci projektu mają podwyższoną samoocenę, większe poczucie pewności siebie.

Podsumowując: projekt rozwijający kompetencje kluczowe „Zagrajmy o sukces” cieszy się dużym zainteresowaniem. Młodzież, która uczestniczy w zajęciach oraz nauczyciele, którzy je realizują, widzą jego pozytywne efekty. Są zdania, że podobne inicjatywy w przyszłości mogą w znaczący sposób wpłynąć na rozwój kompetencji kluczowych ich uczestników oraz zwiększyć ich szanse w dalszym procesie kształcenia oraz dorosłym życiu.

I jeszcze raz, dla podsumowania, projekt „Zagrajmy o sukces” w liczbach:

- 401 grup realizuje zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kompetencje kluczowe w ramach projektu,
- 318 szkół z Mazowsza uczestniczy w realizacji projektu,
- około 8 500 gimnazjalistów uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kompetencje kluczowe,
- około 1 700 nauczycieli prowadzi zajęcia z młodzieżą w ramach projektu,
- 1 263 nauczycieli zostało przeszkolonych w zakresie współczesnych zaburzeń wychowawczych i uzależnień młodzieży,
- 156 390 to przybliżona liczba godzin zajęć, jaka zostanie przeprowadzona przez wszystkie grupy w trakcie trwania projektu,
- 959 593 zł to kwota, jaka została przeznaczona dla szkół na zakup pomocy dydaktycznych do prowadzenia pozostałych zajęć pozalekcyjnych,
- 383 400 zł – tyle środków dotarło do szkół uczestniczących w projekcie na zakup sprzętu do prowadzenia zajęć sportowych.

Autorka jest Głównym Specjalistą w Departamencie Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie